

Nr 479

Av herr **Börjesson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 45, angående statens stöd åt hästaveln.*

Det statliga stöd, som utgått till främjande av hästaveln, har varit av stor betydelse. Hästbeståndet i vårt land minskas för närvarande i snabb takt. Även om stobetäckningarna och antalet födda föl skulle öka kraftigt under de närmaste åren, så kommer antalet hästar i arbetsåldern, såsom framgår av prognos som sammanställts av jordbrukets utredningsinstitut, att fortsätta att minska starkt. Hästaveln har ännu icke nått den stabilitet, som är nödvändig för att även ett minskat framtida behov av hästar skall kunna tillgodoses. Uppfödningen av arbetshästar har under nuvarande förhållanden icke varit ekonomiskt lönande med hänsyn till rådande marknadspriser. Enighet torde råda om att hästbeståndet i landet dock bör grundas på inhemsk avel. Fortsatt stöd till främjande av hästaveln framstår därför som nödvändigt ur såväl näringslivets som försvarsberedskapens synpunkt.

Det statliga stödet till hästaveln är för närvarande av dels mera bestående, dels tillfällig natur. Stöd av förstnämnda slag har formen av medelsanvisning till olika ändamål på hästavelns område under ett särskilt reservationsanslag å riksstaten. Till det mera bestående stödet är vidare att hänföra den långivning, som sker från statens lånefond för hästavelns befrämjande. De tillfälliga stödåtgärderna utgöres av bidrag till hingsthållning samt utlämning av frisedlar och vissa uppfödningsspremier från statens hästavelsfond.

I propositionen nr 45 föreslås, att de tillfälliga stödåtgärderna och det mera bestående statliga stödet åt hästaveln skall sammanföras. Långivningen från statens lånefond för hästavelns befrämjande skall enligt propositionen upphöra och ersättas såvitt angår ridhusanläggningar med bidrag och i övrigt med statlig kreditgaranti. Vidare föreslås utveckling av statens hästavelsfond. I konsekvens härmed skall enligt propositionen medelsanvisningen för stöd åt hästaveln hädanefter endast ske under reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln å en post avsedd för varmbloodsaveln och en för kallbloodsaveln. I samband med omläggningen skulle behållningarna i de båda fonderna överföras till det angivna reservationsanslaget. Det förutsattes vidare, att riksdagen i fortsättningen ej såsom nu skall behöva i detalj pröva medelsdispositionen utan blott fördelningen mellan varmbloodsaveln och kallbloodsaveln, varvid Kungl. Maj:t emellertid bör erhålla rätt att om skäl därtill befinnes föreligga göra jämkning i sagda fördelning. Det skall ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av lant-

bruksstyrelsen i samråd med av hästaveln intresserade organisationer, fastställa en dispositionsplan.

De räntefria avelslånen från lånefonden för befrämjande av hästaveln har varit av stor betydelse för strävandena att upprätthålla goda avelsmässiga förhållanden. Om dessa lån, såsom föreslås i propositionen, skulle ersättas med lån mot statlig kreditgaranti och räntefriheten alltså bortfaller, försämras stödet till hästaveln, och uppfödarna påföres en kostnadsförordning, som enligt vår mening icke kan bäras vid nuvarande förhållanden. Det synes oss därför nödvändigt, att lånefonden för befrämjande av hästaveln i nuvarande läge bibehålles. Lånen till uppförande av ridhusanläggningar har, såsom framgår av hästavelnutredningens betänkande, närmast karaktär av bidrag men bör dock enligt vår mening tills vidare utgå på samma sätt som hittills. Lantbruksstyrelsen har i sitt remissyttrande över hästavelnutredningens betänkande förordat, att lån må kunna beviljas även för ardennerston. Vi delar denna uppfattning. För innevarande budgetår har medgivits, att lån får utlämnas från fonden till ett sammanlagt belopp av 1 500 000 kronor. Om lånebehovet i fråga om lån för ardennerston beräknas till 200 000 kronor och lånebehovet i övrigt till samma belopp som för innevarande budgetår, bör för budgetåret 1959/60 lån få utlämnas från lånefonden för befrämjande av hästaveln till ett sammanlagt belopp av 1 700 000 kronor. I konsekvens med strävandena att ge lantbruksstyrelsen större frihet i handhavandet av stödåtgärderna åt hästaveln bör riksdagen icke närmare fastställa fördelningen av lånen på olika ändamål. Vi förutsätter dock, att fördelningen i stort sett bör bli densamma som under innevarande budgetår. En minskning av lånen till ridhusanläggningar bör kunna accepteras, därest ökat lånebehov skulle framträda för andra ändamål.

Vi kan icke heller godtaga Kungl. Maj:ts förslag om avveckling av statens hästavelnsfond. Nämda fond inrättades genom tillskott från stuteri-väsendets fond vid avvecklingen av specialbudgeten för totalisatormedlen, och syftet var härvid, att garanti skulle skapas för att hästavelns behov skulle kunna tillgodoses i tillräcklig omfattning, även då det budgetära läget försvårade, att erforderliga anslag anvisades för hästaveln. Det är angeläget att hästaveln på detta sätt kan få sina behov tillgodosedda oberoende av budgetläget för tillfället. Om medelsanvisningen på sätt som föreslås i propositionen i fortsättningen endast skulle ske från reservationsanslaget å riksstaten, måste det befaras medföra risker för att hästaveln icke får det stöd som erfordras. Dessa skäl synes oss med hänvisning till såväl den statsfinansiella situationen som beredskapsläget minst lika starka i dag som när nämnda riksdagsbeslut fattades. Statens hästavelnsfond bör därför enligt vår mening bestå även i fortsättningen.

Från statens hästavelnsfond utgår bl. a. uppfödningsspremier till varmblodsaveln men däremot icke till kallblodsaveln. Föreningen Nordsvenska

hästen har i sitt remissyttrande över hästavelsutredningens betänkande förordat, att ett system med uppfödningsspremier bör tillämpas även inom kallblodsaveln, i varje fall i begränsad utsträckning. Vi delar denna uppfattning. Då kallblodsaveln arbetar under särskilt ogynnsamma förhållanden, är det angeläget att tillse, att stödet för dess vidkommande blir så effektivt som möjligt. Den nordsvenska hästen torde vara synnerligen lämplig ur såväl jordbrukets och skogsbrukets som försvarets synpunkt. Vad ardennerhästen beträffar måste beaktas, att den alltjämt är av utomordentlig betydelse för jordbruket i de södra delarna av landet.

Från reservationsanslaget utgår särskilda bidrag till gemensamhetsbeten för unghästar av den nordsvenska rasen. Den stora huvudparten av detta bidrag kommer på norrlandsområdena. Det synes oss motiverat, att sådana bidrag i önskvärd utsträckning också finge utgå i övriga delar av landet och då avse gemensamhetsbeten även för unghästar av ardenneras. Bidrag till detta ändamål bör lämpligen kunna utgå från statens hästavelsfond.

I anledning av propositionen vill vi även framhålla, att nuvarande bidrag till hingstföreningar icke bör minskas.

Med hänsyn till den utökning av bidragsändamålen som vi ovan föreslagit bör stödet till hästaveln för budgetåret 1959/60 kunna finansieras till ett belopp av förslagsvis 900 000 kronor från hästavelsfonden och till återstående del på driftbudgeten.

Riksdagens beslut 1947 om upplösande av specialbudgeten för totalisatormedel och om inrättande av statens hästavelsfond och lånefonden för befrämjande av hästaveln måste anses innefatta löfte om att dessa fonder skulle bestå. Ifrågavarande fonder har till en del bildats av uppfödarnas egna exportmedel och i övrigt från totalisatormedel. Detta synes oss ytterligare vara ett starkt motiv för bibehållande av fonderna. Det bör i sammanhanget även framhållas, att statsverkets årliga inkomster av totalisatormedel ökat kraftigt, från omkring 6 000 000 kronor år 1947 till drygt 25 000 000 kronor år 1957, varjämte från den 1 juli 1958 statsverket tillgodo-gör sig ytterligare 5 procent av den totala omsättningen vid travtävlingar. Det synes oss böra framhållas, att det är angeläget att ifrågavarande fonder tillskjutes erforderligt kapital. I nuvarande statsfinansiella läge vill vi dock inte föreslå något dylikt kapitaltillskott för budgetåret 1959/60. Behållningarna i fonderna är av sådan storlek, att ytterligare kapital icke erfordras för ifrågavarande budgetår.

Vi delar departementschefens uppfattning, att riksdagen i fortsättningen icke bör behöva i detalj pröva dispositionen av medlen till hästavelns främjande. Lantbruksstyrelsen bör erhålla större frihet vid dispositionen av stödatgårderna. I propositionen föreslås, att Kungl. Maj:t skall få fastställa en dispositionsplan efter förslag av lantbruksstyrelsen i samråd med av hästaveln intresserade organisationer. Ett sådant förfarande bör, såsom

lantbruksstyrelsen framhåller i sitt remissyttrande över hästavelsutredningens betänkande, kunna tillämpas även vid bibehållande av de nuvarande fonderna.

Enligt vår mening bör alla möjligheter till administrativ förenkling tillvaratagas. Det bör kunna tänkas, att i detta syfte en sammanslagning kan ske av statens hästavelsfond och lånefonden för befrämjande av hästaveln. Det synes oss lämpligt, att denna fråga upptages till prövning, och att förslag om sådan sammanslagning förelägges nästa års riksdag, därest så befinnes lämpligt. Vid den prövning, som vi sålunda förordar, bör även kunna övervägas om ett system med statliga kreditgarantier kan införas som en komplettering till lånefonden.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av propositionen nr 45 måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om avveckling av statens hästavelsfond och lånefonden för befrämjande av hästaveln samt om överförande av behållningarna från sagda fonder till reservationsanslaget Befrämjande av husdjursaveln samt jämväl avslå Kungl. Maj:ts förslag om att statsbidrag för anordnande av ridhusanläggningar m. m. skall utgå från nämnda reservationsanslag,

besluta att stödet till befrämjande av hästaveln skall utgå i huvudsak enligt gällande grunder, dock med de ändringar som ovan föreslagits,

medgiva att ur statens lånefond för hästavelns befrämjande må under budgetåret 1959/60 tagas i anspråk lån för ett sammanlagt belopp av 1 700 000 kronor, varvid lån även må utgå för ardennerston,

medgiva att bidrag från statens hästavelsfond må utgå även till kallblodsaveln, till uppfödningsspremier och till gemensamhetsbeten för unghästar i enlighet med vad i motionen anförts, varvid må beräknas, att stödet till hästaveln budgetåret 1959/60 skall finansieras till ett belopp av förslagsvis 900 000 kronor från hästavelsfonden, samt

i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om prövning av den framtida utformningen av stödet till hästaveln i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 18 februari 1959

Fritz Börjesson

Harry Wahrenedorff

Gustaf Svensson

i Vä

Emil Elmwall

Henry Brandt

Fridolf Jansson

i Benestad